

II ENCONTRO DO LOBO GALEGO

O FUTURO INCERTO DO LOBO EN GALIZA

Por Belén Rodríguez

ADEGA e o CEIDA (Centro de extensión e divulgación ambiental de Galicia) conseguiron reunir o 8 de novembro no Castelo de Santa Cruz de Oleiros a máis dun cento de persoas interesadas en coñecer e debater sobre o futuro do lobo en Galiza e sobre o Plano de Xestión que vai impulsar a Xunta proximamente, aínda que se botou en falla a presenza dos responsábeis políticos na materia, que delegaron o convite no persoal técnico. Neste encontro coñeceráse as experiencias doutros plans de xestión do contorno galego, como o de Portugal ou o de Asturias.

EN PORTUGAL

Ao encontro asistiu Silvia Ribeiro como representante do Grupo Lobo de Portugal que retratou a visión da problemática deste animal no país veciño, onde está protexido pola lexislación desde os anos 90 cunha lei que agora está en fase de revisión. A normativa estipula a protección total do lobo e do seu hábitat e atende a compensacións por prexuízos provocados por este animal no gando doméstico. Aínda así, desde o Grupo Lobo atribúenselle varias eivas a esta normativa, desde non contemplar o pagamento por animais desaparecidos, por perdas indirectas ou en caso dubitativo, ata o atraso no pago de indemnizacións. Coa revisión desta lei portuguesa inténtase potenciar os métodos preventivos que eviten os ataques. Ribeiro tamén sinalou a necesidade dun "Plan de acción para a conservación da especie" que axude a reforzar e a implantar a protección do lobo e que obrigue á Administración a aplicar a lei.

EN ASTURIAS

Actualmente Asturias está a vivir un ambiente de crispación social con respecto á especie que está a entorpecer todo proceso administrativo dirixido á protección e conservación do lobo, aínda que alí, como en Portugal, non sexa especie cinexética. Así o manifestaron Alfredo Menéndez, presidente de ULEX, e Laura Varona, letrada desta formación de xuristas que ten abertos cinco contenciosos administrativos e dous procesos penais nos tribunais asturianos por infracción da normativa de conservación do lobo. Ambos os dous defenden que a actuación inadecuada dos poderes públicos e a mala praxe dos gandeiros están a imposibilitar calquera actuación a favor da especie. No último ano, 9 de cada 10 lobos mortos na comunidade foron resultado de controis autorizados pola

De dereita á esquerda: Luis Llana, Pepe Salvadores, Antonio Cabana, Xosé G. Cortón e Pedro Alonso.

"Hai vontade de cooperación na elaboración do Plan de Xestión", Luis Llana

"O lobo paga todos os danos que ocasiona e tamén os que non", Antonio Cabana

"Temos que cambiar a visión de monstro que temos do lobo", Xos Salvadores

"Nunca defendemos que o lobo fose unha especie cinexética ao uso", Xos González Cortón

"Non fai falla que o maten porque vai morrer de fame", Felipe B. Roca

Administración, aseguran. O actual Plan de Xestión do lobo en Asturias está tamén en proceso de revisión para, entre outras cousas, engadir as chamadas "zonas libres de lobo". Deste xeito, "calquera lobo que transite por elas será susceptible de ser eliminado sen xustificación algunha", di Alfredo, e engade: "Estamos na vella política de matar, soteerrar e calar".

Doutra banda, Laura Varona, afirma que o lobo en Asturias está a ser utilizado politicamente para gañar votos entre o sector gandeiro. As indemnizacións por danos, segundo Varona, son xenerosas, o cal fomenta a picaresca e consegue relaxar os esforzos dos gandeiros no coidado do seu gando. Avoga por que sexan os seguros agrarios os que fagan fronte aos prexuízos causados polo lobo na ganadería.

EN GALIZA

No ano 2003 comezou a redacción do borrador do primeiro Plano de Xestión do Lobo en Galiza. Despois de ser exposto

publicamente, reformado e sometido a debate en diferentes mesas sectoriais (ONGs, gandeiros, cazadores, institucións...) convocadas pola Consellaría de Medio Ambiente, actualmente atópase na última fase administrativa para conseguir a súa aprobación. O biólogo Luis Llaneza, un dos membros do equipo técnico que redactou o documento base, explicou detalladamente o proceso de elaboración do planeamento que, desde o seu punto de vista, acadou un grande consenso social. O Plan de Xestión, aínda que non é un instrumento xurídico, define os criterios a seguir na conservación e xestión do lobo, divide en zonas o territorio galego segundo a influencia do cánido, engade medidas ligadas á perspectiva cultural e patrimonial da especie, á investigación, á educación ambiental e ao control ou revisión do propio planeamento. O obxectivo é intentar evitar a conflictividade social coa especie a través da mellora das indemnizacións, da potenciación de medidas preventivas ou do establecemento de controis da poboación lobeira por parte da Administración. O Plan de Xestión considera a especie como animal cazábel pero non estará sometido ao aproveitamento cinexético regular, si a controis autorizados pola Xunta.

CARA AO CONSENSO SOCIAL

Os investigadores coinciden na incerteza que existe sobre o futuro da especie en Galiza. A súa situación de supervivencia semella cada vez máis difícil e o seu meirande problema é a falla de alimento. Un dos pioneiros no estudo do lobo en Galiza, Felipe Bárcena, sinala tres causas fundamentais: a prohibición de botar preas ao monte coa aparición do servizo galego de recollida de animais mortos, a presión cinexética á que se ven sometidas as súas presas e a degradación do seu hábitat. En menor escala, apunta a outros problemas como a caza ilegal da especie,

a competición polo alimento cos cans asilvestrados ou a diminución da gandería extensiva. A diagnose non mudou moito nos últimos anos, aínda que a degradación do hábitat faise cada vez máis evidente a través da proliferación das rozas e podas dos montes, da construción de peches que obstaculizan o paso, e outras barreiras infraestruturais (autoestradas, parques eólicos...). Bárcena insta á Administración a buscar solucións fronte a falla de alimento do lobo.

Desde ADEGA, Xosé Salvadores introduciu no debate as eivas coas que se atopa o sector gandeiro para acadar indemnizacións xustas en Galiza, onde non están especificados os pagos por ataques a razas seleccionadas, por exemplo.

Por parte deste sector, Antonio Cabana Fernández, técnico da Asociación galega de ovino e cabrún, OVICA, asume que hai que facer compatíbel o lobo coa actividade gandeira evitando a conflictividade, minimizando os danos e emendándoos na súa medida xusta, facendo fincapé nas medidas preventivas e asumindo os custos por parte de toda a sociedade.

Xosé Gómez Cortón, presidente da Federación de Caza Galega, tamén sostén a vontade de conservar a especie en Galiza pero na poboación suficiente para que sobreviva e non máis alá do que permita o territorio en función dos danos á gandería. Cortón quixo aclarar que os cazadores non pretenden participar na elaboración dos plans de extracción ou nas cotas de captura, o cal lle corresponde á Administración. Tan só colaborarán nos controis cando esta o dispoña.

Pedro Alonso do colectivo ecoloxista ERVA resaltou a necesidade de que haxa transversabilidade entre as distintas administracións e departamentos na xestión do lobo.

10 MEDIDAS PARA GARANTIR A SUPERVIVENCIA DO LOBO EN GALIZA

1. É necesario evitar a crispación social a través do diálogo e consenso entre as distintas partes afectadas pola problemática do lobo.
2. O Plano de Xestión do Lobo en Galiza é necesario e inevitábel, polo que se mantén o compromiso dos diversos sectores implicados de chegar a acordos, dos cales se derive a vontade de actuación da Administración.
3. A recuperación do hábitat do lobo establécese como unha medida prioritaria entre as actuacións que deba de impulsar a Xunta no Plano de Xestión.
4. É urxente buscar unha solución ao problema da falla de alimento do lobo.
5. Tamén é necesario evitar medidas e políticas agroforestais que prexudiquen a evolución e dinámica das especies salvaxes (destrución do mato, valados electricificados...).
6. Indemnizacións si, pero non de calquera xeito (xustas, efectivas, que eviten a picaresca...), nin como medida única fronte a conflictividade social. Habería que indemnizar nomeadamente a aqueles gandeiros que vivan en zonas lobeiras, rexeitando tallantemente a creación de "zonas libres de lobo".
7. Afondar nos métodos preventivos.
8. Afondar na investigación para facer un seguimento e diagnóstico adecuados da especie.
9. Ter en conta a voz dos gandeiros en todo momento.
10. Promover a Educación Ambiental de cara a un cambio de actitude sobre a especie.

A xornada reuniu a máis dun cento de persoas.

Carlos Vales, director do CEIDA e Pepe Salvadores, de Adegas.